

Зміна № 3 ДБН В.2.2-3-97

Будинки та споруди навчальних закладів

- 1 РОЗРОБЛЕНО:** Публічне акціонерне товариство „Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву” (ПАТ „КиївЗНДІЕП”)
- РОЗРОБНИКИ:** В.Куцевич, д-р архітектури (науковий керівник), Б.Губов, І.Чернядьєва, архітектори
- За участю: ДУ „Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзєєва” АМН України (Н.Полька, д-р мед. наук; С.Гозак, канд.. мед. наук; В.Махнюк, канд.. мед. наук);
Український науково-дослідний інститут цивільного захисту МНС України (О.Євсюков, канд.. техн. наук; В.Ніжник, О.Якименко, інженери)
- 2 ВНЕСЕНО:** Департамент містобудування, архітектури та планування територій Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
- 3 ПОГОДЖЕНО:** Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України від 02.12.2011 р. № 2 / 2-13-2875;
Державна інспекція техногенної безпеки України від 09.12.2011 р. № 36 / 2 / 9396;
МОЗ України від 10.02.2012 р. № 05.03.02-07 / 9492
- 4 ЗАТВЕРДЖЕНО:** Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 30.12.2011 № 420
- НАБРАННЯ ЧИННОСТІ:** 01.07.2012

Цей документ, незважаючи на його автентичність з оригіналом (друкованим чи віртуальним виданням), носить інформаційно-довідковий характер (для некомерційної діяльності) і не має статусу офіційного, навіть якщо це зазначено у тексті (електронній чи сканованій версії).

ТЕКСТ ЗМІНИ

„Сфера застосування”. У другому абзаці (першому пункті переліку) після слів: „загальноосвітніх шкіл” додати в дужках: „(у тому числі із організацією інклюзивного навчання)”.

Пункт 1.1 розділу 1 „Загальні положення” доповнити реченням:

„Під час проектування загальноосвітніх шкіл із організацією інклюзивного навчання слід виконувати вимоги, викладені у додатку 11 цих Норм”.

Пункт 2.1 розділу 2 „Вимоги до забудови ділянок”. Доповнити реченням:

„Земельні ділянки загальноосвітніх шкіл із організацією інклюзивного навчання мають відповідати вимогам ДБН В.2.2-17”.

Пункт 3.3, а). У третьому пункті переліку замінити слова: „навчальні секції 5-12-х класів” на: „навчальні секції 5-11-х класів”.

Пункт 3.25. Посилання на: „ДБН В.2.5-13” замінити на: „ДБН В.2.5-56”.

Пункт 3.72. У першому абзаці, другому пункті переліку замінити слова у дужках: „(5-12-й класи)” на: „(5-11-й класи)”, далі – за текстом.

Пункт 3.88, таблиця 16.

Місце зміни	Надруковано	Повинно бути
Колонка 1, рядок 6	10-12-х класів	10-11-х класів
Колонка 1, рядок 11	2-12-х класів	2-11-х класів

Пункт 3.93, третій абзац. Замінити слова: „5-12-х класів” на: „5-11-х класів”.

Пункт 4.23. У першому реченні посилання на: „ПУЭ” вилучити.

У другому реченні слова: „згідно з додатком Т ДБН В.2.2-9” замінити словами: „згідно з ДБН В.2.5-23”.

Пункт 4.28. Посилання на: „ВСН 60” замінити на: „ВСН 60 [6]”.

Пункт 4.41, перший абзац. У кінці речення посилання: „ВСН 60, ВСН 1 і РД 34.21.122” замінити на: „ВСН 60 [6], ВСН 1 [5] і ДСТУ Б В.2.5-38”.

Пункт 4.43. Посилання на: „ДБН В.2.5-13” замінити на: „ДБН В.2.5-56”.

Додаток 1, таблиця 1. Викласти в новій редакції:

Основні типи загальноосвітніх навчальних закладів

Таблиця 1

Тип закладу за рівнем навчання	Кількість років навчання	Кількість паралелей класів	Місткість закладу (кількість класів)	Місце розташування: місто або селище міського типу (М), сільське поселення (С)
Загальноосвітній навчальний заклад I ступеня (початкова школа)				
1-4-й класи	4	1	4	С
		3	12	М
		4	16	М
Загальноосвітній навчальний заклад I-II ступенів (основна школа)				
1-9-й класи	9	1	9	С
		2	18	М
		3	27	М
		4	36	М
Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів (середня загальноосвітня школа)				
1-11-й класи	11	1	11	С
		2	22	М, С
		3	33	М, С
Гімназія				
5-11-й класи	7	1	7	М, С
		2	14	М
		3	21	М
Ліцей ^{*)}				
10-11-й класи	2 (3-5)	3	6 (9-15)	М
		4	8 (12-20)	М
		6	12 (18-30)	М
Колегіум				
10-11-й класи	2	3	6	М
		4	8	М
		6	12	М

^{*)} Допускається організація допрофільної підготовки учнів з поглибленим вивченням предметів окремих напрямків з 7-го, 8-го або 9-го класів.

Додаток 7, таблиця. Таблицю подати в новій редакції:

„Додаток 7 (довідковий)

Склад та площі приміщень ідальні на сировині для загальноосвітніх навчальних закладів

Назва приміщення	Площі приміщень (не менше), м ² , в закладах місткістю									
	4 класи 100/120 Учні ¹⁾	8 класів 200/240 Учні ²⁾	9 класів 225/360 Учні ²⁾	11 класів 275/330 Учні ²⁾	18 класів 450/540 Учні ²⁾	22 класи 550/660 Учні ²⁾	27 класів 675/810 Учні ²⁾	33 класи 825/990 Учні ²⁾		
1. Обідній зал (з зоною для першокласників) і роздавальня	35/40+12	75+1690+16	75+1690+16	100+18120+18	150+18180+18	200+24240+24	225+24270+24	300+24360+24		
	35/40 п. м.	75/90 п. м.	75/90 п. м.	100/120 п. м.	150/180 п. м.	200/240 п. м.	225/270 п. м.	300/360 п. м.		
	4	8/10	8/10	10/12	16/18	20/24	24/28	30/36		
– умивальня перед обіднім залом	2 умив-ки	4/5 умив-ків	4/5 умив-ків	5/6 умив-ків	8/9 умив-ків	10/12 умив-ків	12/14 умив-ків	15/18 умив-ків		
	24 (16+8)	24 (16+8)	24 (16+8)	24 (16+8)	26 (16+10)	26 (16+10)	26 (16+10)	26 (16+10)		
2. Кухня, в тому числі:	- / 48	63	63	73	89	89	96	96		
– гарячий цех	- / (20)	(30)	(30)	(35)	(43)	(43)	(50)	(50)		
– холодний цех та різання хліба	- / (8+4)	(9+4)	(9+4)	(9+4)	(10+4)	(10+4)	(10+4)	(10+4)		
– м'ясний та рибний цехи	- / (5+5)	(6+6)	(6+6)	(8+8)	(10+10)	(10+10)	(10+10)	(10+10)		
– овочевий цех	- / (6)	(8)	(8)	(10)	(12)	(12)	(12)	(12)		
3. Мийні столового, буфетного та кухонного посуду	- / 15 (9+6)	18 (12+6)	18 (12+6)	18 (12+6)	23 (16+7)	32 (25+7)	32 (25+7)	32 (25+7)		
4. Охолоджувальні камери:	- /	} 8	} 9	} 9	4	4	4	4		
	- /									
	- /	4	4	4	4	4	4	4		
	- / 2	3	3	4	4+4	4+4	4+4	4+4		
5. Комори сухих продуктів, овочів, напоїв, соків	- / 14 (8+6)	- / 14 (8+6)	- / 14 (8+6)	20 (6+6+8)	26 (8+8+10)	32 (10+10+12)	32 (10+10+12)	32 (10+10+12)		
6. Завантажувальна і тарна	- / 10 (6+4)	12 (8+4)	12 (8+4)	12 (8+4)	14 (10+4)	18 (12+6)	18 (12+6)	18 (12+6)		
7. Мійна для яєць	- / -	5	5	5	6	6	6	6		
8. Інвентарна, білизняна	- / 4	4	4	4	5	5	5	5		
9. Гардеробна для персоналу з душовою та вбиральнею	- / 10 (6+4)	10 (6+4)	10 (6+4)	10 (6+4)	12 (8+4)	15 (9+6)	15 (9+6)	15 (9+6)		
Разом:	63 / 189	268 / 285	269 / 286	311 / 333	409 / 441	491 / 535	527 / 576	608 / 674		

1) Для загальноосвітніх навчальних закладів на 4 класи наведено два варіанти: буфет на 35 пос.місць або ідальня на 40 пос.місць.

2) Наведено два варіанти ідальні: для закладів з наповненістю класів 25 / 30 учнів”.

Додаток 8 „Нормативні посилання”

Замінити назву нормативного посилання :

„ДБН В.2.6-31:2006 Конструкції будівель і споруд. Теплова ізоляція будівель” на: „ДБН В.2.6-31:2006 Теплова ізоляція будівель”.

Замінити позначки нормативних посилань:

„ДБН В.2.5-23-2003” на: „ДБН В.2.5-23-2010”;

„ВБН В.2.2.45-1-2004” на: „ВБН В.2.2-45-1-2004”;

„НРБУ-97” на: „ДГН 6.6.1-6.5.001-98 (НРБУ-97)”;

„СанПин 3077-84” на: „СН 3077-84”.

Замінити нормативні посилання:

„ДБН В.2.5-13-98* Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд” на: „ДБН В.2.5-56:2010 Інженерне обладнання будинків і споруд. Системи протипожежного захисту”;

„ПУЭ Правила устройства электроустановок” на: „ПУЕ:2009 Правила улаштування електроустановок”;

„РД 34.21.122-87 Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений (Инструкция з улаштування блискавкозахисту будинків і споруд)” на: „ДСТУ Б В.2.5-38:2008 Улаштування блискавкозахисту будівель і споруд”.

Вилучити такі нормативні посилання:

„НАПБ Б 06.004-2005 Перелік однотипних за призначенням об'єктів, які підлягають обладнанню автоматичними установками пожежогасіння та пожежної сигналізації”;

„ВСН 1-90 Технические указания по технологии изготовления железобетонных предварительно напряженных опор контактной сети методом центрифугирования (Технічні вказівки щодо технології виготовлення залізобетонних попередньо напружених опор контактної мережі методом центрифугування)”;

„ВСН 60-89 / Госкомархитектуры. Устройство связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования (Улаштування зв'язку, сигналізації і диспетчеризації інженерного обладнання житлових і громадських будинків. Норми проектування)”;

„ПУЕ:2006 Правила улаштування електроустановок, розділи 1.5, 2.4, 2.5 і 6”;

„ПУЕ:2008 Правила улаштування електроустановок, розділи 4.1 і 4.2”.

Доповнити перелік нормативних посилань такими НД:

„ДСТУ ISO 9386-1:2005 Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки, розміри та функціонування. Частина 1. Вертикальні підймальні платформи;

ДСТУ ISO 9386-2:2005 Приводні підймальні платформи для осіб з обмеженими фізичними можливостями. Правила безпеки, розміри та функціонування. Частина 2. Приводні сходові підйомники для пересування по нахиленій площині користувачів, що сидять, стоять та перебувають в інвалідних колясках;

ДСТУ EN 115:2003 Норми безпеки до конструкції і експлуатації ескалаторів і пасажирських конвеєрів (EN 115:1995, IDT)”.

ГОСТ 21786-76 Система „человек-машина”. Сигнализаторы звуковые неречевых сообщений. Общие эргономические требования (Система „люди-машина”. Сигналізатори звукові немовних повідомлень. Загальні ергономічні вимоги)”.

Додаток 9

Місце зміни	Надруковано	Повинно бути
Колонка 1, рядок 3	Середні загальноосвітні школи (1-12-й класи)	Середні загальноосвітні школи (1-11-й класи)

Додаток 10 „Терміни та визначення понять”

Назву терміну „Середні загальноосвітні школи (1-12-й класи)” замінити на: „Середні загальноосвітні школи (1-11-й класи)”. Після визначення цього терміну посилання: „(Закон України „Про загальну середню освіту” / № 651-XIV від 13.05.1999)” замінити на: „[1]”.

Доповнити новими термінами та визначеннями понять:

„Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей [2]

Класи з інклюзивним навчанням – класи в загальноосвітніх навчальних закладах (середніх загальноосвітніх школах), у яких створюються відповідні умови, де разом з дітьми без обмеження фізичних можливостей організоване інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами (дітей з вадами фізичного та психічного розвитку, у тому числі дітей-інвалідів) [3]”.

Доповнити будівельні норми новим додатком:

„Додаток 11

(обов’язковий)

ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ІЗ ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

1 Загальні вказівки

11.1.1 Для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (дітей з вадами фізичного та психічного розвитку, в тому числі дітей-інвалідів) у загальноосвітніх школах (загальноосвітніх навчальних закладах) створюються умови для забезпечення безперешкодного доступу до будинків, приміщень, елементів земельних ділянок такого закладу дітей з вадами опорно-рухового апарата, зокрема тих, що пересуваються на інвалідних кріслах-колясках, і дітей з вадами слуху та зору.

11.1.2 За необхідності у загальноосвітніх навчальних закладах створюються класи з інклюзивним навчанням, де навчаються діти з особливими освітніми потребами, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку.

11.1.3 Наповнюваність класів з інклюзивним навчанням згідно з [3] має становити не більше ніж 20 учнів, із них з однорідними вадами:

а) 1-3 дитини з розумовою відсталістю або порушенням опорно-рухового апарата, зі зниженим зором чи слухом, затримкою психічного розвитку тощо;

б) не більше ніж 2 дитини сліпі або глухі, з тяжкими порушеннями мовлення, зі складними вадами розвитку (вадами слуху, зору, опорно-рухового апарата в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку) або ті, що пересуваються на інвалідних кріслах-колясках.

11.1.4 Можливі варіанти комплектації класу з інклюзивним навчанням за загальної його наповнюваності до 20 учнів:

а) 17-19 дітей без обмеження фізичних можливостей і від 1-го до 3-х дітей-інвалідів з вадами фізичного та психічного розвитку категорії, зазначеної у 1.3, а) цього додатка;

б) 18-19 дітей без обмеження фізичних можливостей і **1-2** дитини-інваліди з вадами категорії, зазначеної у 1.3, б) цього додатка;

в) 18 дітей без обмеження фізичних можливостей і **2** дитини-інваліди, з яких один учень-інвалід має категорію інвалідності, зазначену у 1.3, б), а інший – у 1.3, а) цього додатка.

11.2 Об'ємно-планувальні рішення

11.2.1 Шляхи евакуації у будинку загальноосвітньої школи із організацією інклюзивного навчання слід передбачати згідно з вимогами ДБН В.2.2-17.

11.2.2 Основний та допоміжні входи до будинку, а також евакуаційні виходи з будинку назовні слід обладнувати пандусом з уклоном не більше ніж 1:12 або 8% (1:10 або 10% при перепаді рівнів підлоги до 0,2 м) згідно з 6.3.2 ДБН В.2.2-17, а за необхідності влаштовують також і сходи з уклоном 1:3.

Ширина вхідного тамбуру має бути не менше 2,2 м, вхідних дверей – не менше ніж 1,2 м.

11.2.3 Ширина дверних і відкритих прорізів у стіні, а також виходів із приміщень і з коридорів у сходову клітку повинна бути не менше ніж 0,9 м відповідно до вимог ДБН В.2.2-17. Ширину прорізів у стіні для вільного проїзду інвалідного крісла-коляски рекомендується приймати не менше ніж 1,2 м.

11.2.4 Уздовж обох боків сходів і пандусів слід улаштовувати поручні у двох рівнях на висоті 0,9 м і 0,7 м.

11.2.5 Будинок, де знаходяться класи з інклюзивним навчанням, слід обладнувати ліфтами, які влаштовують згідно з 6.1.9 ДБН В.2.2-9 та 6.3.1-6.3.2, 6.3.5 ДБН В.2.2-17 і розраховують на перевезення одночасно двох інвалідних крісел-колясок для переміщення дітей-інвалідів між поверхами.

Замість ліфтів допускається улаштування піднімальних платформ, що переміщуються вертикально, похило або вздовж сходового маршру, які мають відповідати вимогам ДСТУ ISO 9386-1, ДСТУ ISO 9386-2, ДСТУ EN 115.

11.2.6 З кожного навчального приміщення, де можуть перебувати класи з інклюзивним навчанням, рекомендується передбачати другий евакуаційний вихід (завширшки не менше ніж 0,9 м) у рекреацію або коридор, з яких забезпечуються виходи назовні чи у сходові клітки.

11.2.7 Площі класних кімнат та навчальних кабінетів з інклюзивним навчанням слід передбачати із розрахунку, не менше:

3,5 м² на учня-інваліда, що користується кріслом-коляскою;

2,8-3,0 м² на учня-інваліда, що не користується кріслом-коляскою і може сидіти поруч із дитиною без обмеження фізичних можливостей;

2,4 м² на учня без обмеження фізичних можливостей.

Площа класних кімнат та навчальних кабінетів має бути не меншою ніж 50 м². Місця для учнів-інвалідів слід передбачати ближче до дошки за передніми учнівськими столами в ряду навчальних класів, кабінетів та лабораторій.

11.2.8 Для навчальних лабораторій розрахункові питомі показники площі приміщень мають складати відповідно 4,0 м²; 3,5 м² і 2,8 м² на учня, а загальна площа навчальних лабораторій – не менше ніж 60 м².

11.2.9 Площа ігрових для 1-4-х класів з інклюзивним навчанням має визначатися із розрахунку:

4 м² на учня-інваліда, що користується кріслом-коляскою;

3,0 м² на учня-інваліда, що не користується кріслом-коляскою і може сидіти поруч із здоровою дитиною;

2,4 м² на учня без обмеження фізичних можливостей.

При цьому площа таких ігрових повинна становити не менше ніж 50 м².

Для 1-х класів допускається влаштувати об'єднане приміщення клас-ігрову, площа якого повинна бути не меншою ніж 60 м².

11.2.10 У спальнях для денного відпочинку (у тому числі сну) дітей 1-х класів з інклюзивним навчанням слід передбачати спальні місця для дітей-інвалідів із розрахунку 4,5 м² на місце (в окремих зонах або кімнатах для хлопчиків та дівчаток).

За необхідності денного відпочинку дітей з особливими потребами (з порушеним здоров'ям, дітей-інвалідів) більш старшого віку (для 2-4-х класів і старших) допускається передбачати окремі спальні на 2-4 місця (для хлопчиків та дівчаток) із розрахунку від 3 м² до 4,5 м² на місце.

11.2.11 У загальних туалетах для учнів (окремих для хлопчиків і дівчаток), які розміщуються на кожному поверсі закладу, слід передбачати універсальну кабінку загального користування для використання її дітьми-інвалідами, у тому числі тими, що пересуваються на кріслах-колясках, за допомогою милиць та інших засобів.

Розміри в плані універсальної кабінки для відвідувачів туалету на кріслі-колясці мають бути не меншими (в чистоті): ширина – 1,65 м, глибина – 1,8 м згідно з 12.6.12 ДБН В.2.2-9 і 6.6.5 ДБН В.2.2.-17 .

В універсальній кабінці слід передбачати унітаз, умивальник, простір для розміщення крісла-коляски, а також гачки для одягу, милиць та іншого приладдя. Крім того, там необхідно передбачити можливість встановлення поручнів, штанг, поворотних або відкритих сидінь, дзеркала на відповідній висоті або дзеркала з ухилом для вільного користування учнями з будь-якого рівня.

Для дітей-інвалідів з вадами зору, у тому числі з обмеженим зором, при вході до туалету необхідно встановлювати спеціальні звукові сигналізатори згідно з ГОСТ 21786.

11.2.12 Площа майстерні ручної праці 1-х – 4-х класів з інклюзивним навчанням визначається із розрахунку 3,6 м² на учня без обмеження фізичних можливостей і від 4,5 м² до 5 м² на учня-інваліда і має становити не менше ніж 75 м². При майстерні слід передбачати інвентарну площу не менше ніж 6 м².

Для трудового навчання 5-9-х класів необхідно передбачати майстерні для обробки металу та деревини (із ділянками для ручної та механічної обробки і зоною для теоретичних занять та креслення на 10-12 місць для класу з інклюзивним навчанням), площа ділянок яких визначається з розрахунку не менше ніж 7 м² на учня без обмеження фізичних можливостей і від 9 м² до 10 м² на учня-інваліда, зони теоретичних занять відповідно 2 м² та від 3 м² до 3,5 м² на учня, а загальна площа майстерні має становити не менше ніж 90 м². При майстернях необхідно передбачати гардеробні площею не менше ніж 9 м², інструментальну і кімнату майстра трудового навчання – не менше ніж 9 м² кожна, комори для сировини та виробів – чотири, площу яких рекомендується приймати від 10 м² до 36 м² згідно з додатком 4 цих Норм..

Для 9-11-х класів у школі може передбачатися майстерня електротехнічних робіт, площа якої визначається на 10-12 місць для класу з інклюзивним навчанням (у тому числі для 7-9 учнів без обмеження фізичних можливостей і 1-3 учнів-інвалідів) із розрахунку відповідно 6 м² і 8 м² на учня і має становити не менше ніж 75 м² із підсобною від 12 м² до 18 м² та гардеробною – не менше ніж 9 м².

Майстерні з обслуговуючих видів праці для класу з інклюзивним навчанням розраховуються на 10-12 місць і влаштовуються:

майстерня з обробки тканин площею не менше ніж 70 м² (із розрахунку 5 м² на учнів без обмеження фізичних можливостей і 7,5 м² на учнів-інвалідів), при майстерні слід передбачати комору площею не менше ніж 9 м²;

майстерня з кулінарії площею не менше ніж 60 м² (із розрахунку 4,5 м² на учнів без обмеження фізичних можливостей і 7 м² на учнів-інвалідів), при майстерні слід передбачати комору площею не менше ніж 6 м² і гардеробну – від 9 м² до 12 м².

При навчальних майстернях допускається передбачати туалет з універсальною кабіною згідно з вимогами 11.2.11 цього додатка.

11.2.13 У школі з організацією інклюзивного навчання передбачається загальний гардероб із виділеною зоною для дітей-інвалідів. Для учнів 1-4-х класів допускається встановлювати шафи з габаритами 0,4 м × 0,6 м (або вішалки) для верхнього одягу дітей-інвалідів у класному приміщенні.

11.2.14 У школі з організацією інклюзивного навчання слід передбачати фізкультурно-спортивний зал для загальнофізичної підготовки і спортивних ігор (з габаритами не менше ніж 24 м × 12 м), тренажерно-гімнастичний (не менше ніж 18 м × 9 м) та універсальний зали для молодших школярів (з габаритами не менше ніж 12 м × 12 м).

При кожному фізкультурно-спортивному залі необхідно розміщувати спорядну площею не менше ніж 18 м², при універсальному залі для молодших школярів – інвентарну площею не менше ніж 6 м².

Тренажерно-гімнастичний фізкультурно-спортивний зал і універсальний зал для молодших школярів можуть використовуватися для реабілітаційних занять дітей з інвалідністю або як зал лікувальної фізкультури (ЛФК) для дітей усього закладу (за його відсутності у групі медичних приміщень).

Рекомендується влаштування критого басейну для навчання плаванню дітей із ванною габаритами не менше ніж 10 м × 6 м у залі не менше ніж 18 м × 9 м.

11.2.15 У роздягальнях при фізкультурно-спортивних залах, універсальних залах для молодших школярів і плавальних басейнах обладнання для дітей-інвалідів повинно мати габарити не менше ніж: шафи 0,4 м × 0,6 м, лави – 0,6 м × 0,8 м, кабінки туалетів – 1,8 м × 1,65 м, кабінки душових – 1,8 м × 1,8 м.

Необхідно передбачати як мінімум дві роздягальні для хлопчиків та дівчаток. Площа кожної роздягальні на 10 учнів для класу з інклюзивним навчанням (у тому числі на 7-8 дітей без обмеження фізичних можливостей і від 1-го до 3-х дітей-інвалідів, з них до 2-х дітей-інвалідів, що користуються кріслами-колясками, милицями або іншими спеціальними засобами пересування) має становити не менше ніж 15 м² (включаючи зону для розвороту крісла-коляски 1,5 м × 1,5 м).

11.2.16 Для розміщення місць для дітей з інвалідністю в актовому залі загальноосвітньої школи площу на одне місце слід приймати із розрахунку не менше ніж 1,0 м² для дітей, що користуються кріслами-колясками, – не менше ніж 1,8 м².

Місця в актових залах для дітей-інвалідів, у тому числі тих, що користуються кріслами-колясками, пересуваються на милицях або за допомогою інших засобів, слід розміщувати у першому ряду, який виходить на самостійний шлях евакуації, що не перетинається зі шляхами евакуації іншої частини школярів згідно з 6.4.2 ДБН В.2.2-17, із забезпеченням відповідного простору для розвороту крісла-коляски (не менше ніж 1,5 м × 1,5 м).

Для підйому інвалідів в актовому залі на естраду необхідно передбачати пандус з уклоном не більше ніж 8 % (1:12).

11.2.17 Місця в обідньому залі їдальні загальноосвітнього навчального закладу для дітей-інвалідів приймають із розрахунку від 2,0 м² до 3,0 м² на одне посадкове місце. Ці місця слід розташовувати поблизу від евакуаційного виходу, але в непрохідній зоні згідно з 6.4.2 ДБН В.2.2-17.

11.2.18 У приміщеннях медичного обслуговування, крім передбачених у таблиці 12 цих Норм (медична кімната – кабінет лікаря площею не менше ніж 16 м², процедурна з підсобним приміщенням – відповідно 10 м² і 8 м², фізіотерапевтичний кабінет – 18 м², кабінет зубного лікаря – 16 м², кімната психофізіологічного розвантаження – 18 м²), до складу медичних приміщень школи з організацією інклюзивного навчання необхідно додатково включати логопедичний кабінет площею не менше ніж 12 м², а також зал лікувальної фізкультури (для реабілітаційних занять дітей-інвалідів) – не менше ніж 60 м² (із розрахунку 6,0 м² на одного учня).

Як зал лікувальної фізкультури для дітей-інвалідів допускається використовувати тренажерно-гімнастичний фізкультурно-спортивний зал або універсальний зал для молодших школярів.

11.2.19 Для проведення корекційно-розвиткових занять із учнями-інвалідами слід передбачати кабінет учителя-дефектолога (тифлопедагога, сурдопедагога, олігофренопедагога, ортопедагога), а також кабінет практичного психолога і соціального педагога, площа яких повинна складати не менше ніж 12 м².

11.2.20 Для дітей з вадами зору, у тому числі із зниженим зором, необхідно:

пішохідні зони в приміщенні загальноосвітньої школи та на її земельній ділянці облаштовувати контрастними рельєфними лініями;

сходи облаштовувати контрастними обмежувальними смугами по краю першої та останньої сходинки, які за фактурою також відрізняються від інших сходинок маршру, а ділянки поручня, які відповідають першій та останній сходинці маршру, виділяють кольором, що контрастує з іншою частиною поручня;

зони підвищеної небезпеки (в їдальнях, майстернях, лабораторіях) виокремлювати на підлозі рельєфним покриттям (ворсистим, гумовим тощо).

11.2.21 Для орієнтування дітей з вадами слуху у класах, навчальних кабінетах та лабораторіях слід встановлювати сигнальні лампочки (маячки), що сповіщатимуть про початок і закінчення уроку. Місця для дітей зі зниженим слухом слід обладнати електроакустичними приладами та індивідуальними навушниками.

11.2.22 У будинку вимоги до внутрішнього обладнання, призначеного для оповіщення, евакуації, інформування про небезпеку учнів-інвалідів усіх категорій, слід виконувати згідно з положеннями 6.5 ДБН В.2.2-17”.

Доповнити будівельні норми новим додатком:

„Додаток 12

(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Закон України „Про загальну середню освіту”
2. Концепція розвитку інклюзивної освіти / Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912.
3. Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах / Затв. постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872).
4. Нормали архитектурно-планировочных элементов жилых и общественных зданий с учетом использования их инвалидами. Пособие по проектированию / Под ред. В.В.Куцевича. – К.: КиевЗНИИЭП, 1999. – 85 с.”
5. ВСН 1-90 Технические указания по технологии изготовления железобетонных предварительно напряженных опор контактной сети методом центрифугирования (Технічні вказівки щодо технології виготовлення залізобетонних попередньо напружених опор контактної мережі методом центрифугування);
6. ВСН 60-89 / Госкомархитектуры. Устройство связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования (Улаштування зв'язку, сигналізації і диспетчеризації інженерного обладнання житлових і громадських будинків. Норми проектування);

Доповнити структурний елемент „Зміст” новими додатками 10-12:

„ДОДАТОК 10

Терміни та визначення понять

ДОДАТОК 11

Вимоги до проектування загальноосвітніх шкіл із організацією інклюзивного навчання

ДОДАТОК 12

Бібліографія”

Доповнити документ ключовими словами:

«Ключові слова: загальноосвітні навчальні заклади, інклюзивне навчання, класи з інклюзивним навчанням, умови для безперешкодного доступу, доступність, діти з особливими освітніми потребами, діти-інваліди, вимоги до проектування, об'ємно-планувальні рішення, склад та площі приміщень, питомі показники площі, елементи обладнання»

Надруковано:

“Інформаційний бюлетень Мінрегіону”, № 9, вересень 2012 р., К.: “Укрархбудінформ”